

Vintilă ANASTASESCU

Recenzie la Volumul **UNIVERSUL CICLIC**, autor **Nicolae VASILE**,
Editura **LAURENT**, București, 2015. (ISBN: 978-606-93940-0-3)

Pot afirma fără teama de a greși că placheta de poezii „Universul ciclic” a poetului Nicolae VASILE este străbătută de o corpusculară noosferă, devenită procesiune gravă, așa cum afirmă poetul în Motto-ul: „Universul este ciclic, precum omul, dar Dumnezeu vrea să fim exponențiali!” Pe această temă de larg interes, dacă admitem ca un fapt de necontestat existența unei finalități în univers, atunci în fața noastră se deschide un șir de perspective și, în același timp, se șterg o serie de alte perspective. Sub acest aspect poetul găsește o fantă a tumultului inspirației, o aură a unor sensuri metaforice printre care una incitantă: reprezintă omul scopul ultim al evoluției, este el creatura privilegiată a universului, în procesele ciclice ale devenirii? Ideea unei ciclice devenirii, a unor ciclice reîntoarceri, precum anotimpurile naturii, cu o puternică tentă de purificare, venind din cauzalitatea și finalitatea întregului univers, își găsește, în mod firesc, în cele 3 capitole Geneza, Apoteoza, Apocalipsa, o logică interpretare și o spectaculoasă atestare a cunoașterii antropologice. Ideile filozofice, științifice, se suprapun adeseori pe inadvertențe, au un biciuitor și virginal accent, în vastitatea oricât de împăcată a universului, vehement aruncat asupra lumii în care trăim. Dar cine poate spune că deține adevărul absolut? Dialectica prestigioasă, coerentă a cunoașterii este esențialmente aceasta: cu lumina din cuvinte și din minte, nucleul original al creativității poetice e un fel de început, o permanentă transformare a materiei, căci spune poetul: Tot ceea ce este viu/ într-un mare pustiu/ ca să rămână-n viață/ simte, reține și învață/ ... Diferența esențială/ a lumii vii, de cea materială,/ nu ține de conștiință/ ci vine din inteligență.

Arta poetică a domnului Nicolae VASILE este intrinsec legată de complexitatea hieratică de reguli și valori lingvistice, dar și de forța intelectuală aleasă, de o finețe metaforică și simbolică, plină de înțelepciunea construcției prozodice, de dezinvoltura științifică a descoperirii dilemelor, misterelor abstracte în confruntarea cu elementele universului, cu spațiul și timpul, cu cauzalitatea și finalitatea sacră, creând structuri literare fundamentale, o poezie de înaltă ținută științifică, morală, existențială și armonii eufonice. Exemplific numai prin două catrene: „Spațiul infinit, distanță/ din care oricât vom parcurge,/ ce ne mai rămâne-n față/ cu nimic nu se restrânge! // Timpul infinit, oricât am gândi,/ de unde vine sau se duce,/ nimic din el nu a trecut/ și mai mult mai are- a curge!”

În susținerea sa științifică a ciclicității vieții, printr-o „chimie browniană”, prin lumina veșnic liberă și încarcerată, poetul își conturează o conștiință a apartenenței la o ciclică civilizație. Civilizațiile sumeriană, egipteană, greacă, romană, dacică și contemporană sunt etape efervescente în devenirea ciclică umană. Atena este conștiința frumosului prin artă. Roma prin Traian și Hadrianus, este conștiința unei imense urbanizări a lumii. Roma a făcut un oraș din întregul univers.

Poetul Nicolae VASILE, prin melopeea realist – virtuală a creației, ne redă cu (o) obiectivitate științifică, începuturile lumii și dezvoltarea ei ulterioară, fără pretenția că „această finalitate este unică și centrată pe locuitorul Pământului. În univers există în mod vizibil o pluralitate de finalități, finalitatea unică ce le cuprinde pe toate, dacă există, rămânându-ne ascunsă.

„O primă divină întâmplare/ a materiei – mare coagulare/ multe nimicuri la un loc/ „big-bang” și s-au făcut un tot.// A rămas același univers ... / doar că s-a umplut cu stele/ printre ele, ceva de neînțeles .../ găuri negre s-au numit ele// Universul părea acum mai mare/ un infinit de umbre și lumini/ fiind într-o continuă schimbare/ și totuși fix în repetarea lui!” (Un nou început, p.7). Poetul, un boem irecuperabil din tagma „iubitorilor de libații lirice”, deși e convins că întreaga evoluție a lumii biologice pe pământ, începând cu bacteria și până la om, se bazează pe conflict, iar în univers conflictul e întreținut de materie și antimaterie: „Găurile negre sunt de vină/ că țin atâta energie concentrată/ într-o închisoare de lumină/ și nu o lasă în afară să răzbată./ /Dualele contrare entități/ venite din adânci eternități/ n-au fost și nu vor fi așa,/ ci permanent se vor schimba!”

În expunerea sa științifică și „herbo scribo sine manum” este o permanentă preocupare a aflării adevărului despre formarea universului, a apariției vieții și a omului pe pământ, a dezvoltării și căderilor ciclice ale societății umane, și nu numai: „Pe pământ, pe sub pământ,/ în aer, în apă unde au putut/ crescut-au împreună ființele,/ urmându-și la un loc dorințele (Apare societatea, p.25) sau „De la un big-bang inițial/ către un big-bang final/ - aceasta e calea?”

Așadar, în scrierea sa e o vibrație permanentă de senzualități, neliniști, așteptări și primeniri spirituale dar și întrebări existențiale, redate într-o savuroasă formă saturată de concret, de inteligență, izbutind să mențină intacte sursele vitale, farmecul și puterea seducției poeziei adevărate. Cu verbul său incitant, înflăcărat, cu înțelepciunea cunoașterii, cu florilegiul învățămintelor, culese de la mai marile personalități: Einstein, Leonardo da Vinci, Plank, Newton și toți ceilalți corifei din celelalte domenii: Goethe, Shakespeare, Eminescu, Arghezi, Blaga, reușește să redea printr-o temperamentală versificație, într-un spirit de autentică intelectualitate, nota predominantă, cu adâncimi filozofice, adeseori scânteietoare, a poeziilor sale din „Universul ciclic”. Atras de bogăția luxuriantă a gândirii și datorită formației sale ingineresti, reușește prin scrisul său – în special - în partea a doua a cărții – Apoteoza – să anime universul întreg și în armonie cu „universul femeie” să transfere lumină din lumină în cel mai frumos sentiment uman: IUBIREA.

Obiectiv vorbind domnul Nicolae VASILE, lasă după el câteva poezii memorabile prin melosul lor inedit, autenticitatea simțirii, precum „Apare iubirea”: „Găsește, Doamne, ceva/ ca bărbatii să ne vrea,/ cum s-au lipsit ei de-o coastă/ se pot lipsi și de-o nevastă” sau „Transfer de creație”: „Vergilius și cu Dante/ ne-au arătat că se poate/ să treci prin Infern și Paradis/ dar să lași un drum deschis!”

În ultima parte a cărții „Apocalipsa” poetul se întreabă în câteva poeme de aleasă respirație lirică, de mare rezistență științifică, dacă: „Ne-am cernut din infinit/ ca al Universului sublim adaos,/ totul din haos a venit/ ne vom întoarce-n haos?”

Sau, constatând că: „Universul nu-i Pământul/ precum omul nu e Domnul/ va fi continuu curgător,/ cu om sau fără om, în viitor” sau că încet, încet dispare lumina spiritului, că „întunericul nu mai este lipsa de lumină,/ ci o închisoare de lumină plină,/ cu atâta energie negativă concentrată/ raza ei afară nu mai poate să răzbată”. Sau că dispare, din păcate, din lume iubirea!, că familia se degradează, că apar deviații grave: homosexualitatea, lesbianismul până la căsătoriile între oameni de același sex sau și mai grav: „trufia noastră fără măsură,/ a rupt cu Domnul orice legătură/, Pe Fiul Său, dat garanție/ noi L-am ucis din lăcomie!” Toate aceste motive îl fac pe poet să tragă o concluzie apodictică: „Apocalipsul e pe-aproape”.

Și totuși, în această lume debusolată, nebună, nebună, poetul încearcă să-și găsească propria identitate și logică existențială precum în poezia „Un nou sfârșit?”:

„Universul este veșnic și infinit/ ca energie și substanță/ Pământul doar o picătură/ de speranță și de viață!// Pământul, finit,/ parte solidă și atmosferă,/ nu poate trăi la infinit/ în a sa îngustă sferă”. Și repetitiva, obsedanta întrebare, parafrazându-l pe Eminescu, revine: „Ne-am cernut din infinit/ ca al Universului sublim adaos/ totul din haos a venit/ ne vom întoarce iar în haos?”

„Poezia este artă, arta un meșteșug”. Poetul Nicolae VASILE este un priceput meșteșugar în viața artei. Talentul domniei sale transfigurează elegant existența cea mai anodină în lumină efervescentă precum în poemul „Un nou început”: Universul părea acum mai mare,/ Un infinit de umbre și lumini,/ Fiind într-o continuă schimbare,/ și totuși fix în repetarea lui”. Savoarea poetică a concretului nu e alterată prin alegorie. Țesătura prozodică e străbătută de o imaginație febrilă, de incitante frumuseți verbale. Autorul, inginer de profesie, profesor universitar, privește lumea pragmatic, prin prisma științei și face din inspirația poetică un univers imaginar, dominat de paradigme lirice. Stilistica, în sensul înalt al termenului, dă poeziilor sensuri și esențe. Frumosul adevăr în sine îl caută. Din propriul har și din „pita Bunului Părinte” autorul împarte cu dărnicie iubire spre a ne însenina cerul posomorât al vieții.

Poezia sa este o continuă oscilare între sacru și profan, între aflarea adevărului și repudierea minciunii, fariseismului, cu speranța triumfului frumosului din om. Deși om de știință, totuși, e un sentimental și un duios, cu imaginație fabuloasă, creator de idei generoase și „pictor” de frumoase tablouri din natură, știință, univers. Grafica ce-i aparține, de o sensibilitate și efervescentă inspirație, se încadrează de minune ideilor generoase din poezii. Dacă prin scrisul său încearcă să ajungă la „eul” său, la descifrarea unora dintre marile mistere existențiale ale universului, ale legilor cosmice ce ne guvernează viața, și din care extrage învățăminte, autorul, prin arta inefabilă a structurii poetice, cu mesaje pline de seva înțelepciunii și a cunoașterii, încearcă să pună puțină ordine în viața sa și a societății. În scrisul său confesiv, care urmează marile ritmuri ale vieții, ale naturii, se observă speranța de a merge înainte. Orice conștientizare înseamnă o țintă, indiferent de condițiile socio-economice, culturale ale momentului, e un fel de rafinament, de luptă cu sinele, cu inerția, cu viața uneori atât de parșivă. Poezia sa devine un catharsis, o formă viabilă cu puteri miraculoase ce salvează o mică parte a lumii bolnave.

Domnul Nicolae VASILE, prin verbul său sincretic, prin cunoașterea sistemului existențial, prin stăpânirea și folosirea atât de firească a legilor universal valabile și dincolo de dilemele abstracte, intră în confruntare directă cu spațiul, timpul, cu cauzalitatea și finalitatea sacră, creând o prozodie modernă, savuroasă și totodată de un realism minuțios, dar și de o fantezie debordantă. Originalitatea poetului respiră de patos științific, descriind calm, firesc apariția universului – de la big-bang-ul inițial – a galaxiei „Calea Lactee”, a sistemului solar – cu herbul său Pământul – un paradis unic, în care omul a apărut ca o necesitate logică a iubirii și a halucinantelor conflicte, ce înfrumusețează sau degradează condiția umană. Câtă vreme aspectul realist și cel simbolic se echilibrează poemele capătă o forță filozofică și o sensibilitate poetică aparte. Îmbinarea fericită dintre fantasticul premonitoriu, transfigurând existența cea mai anodină în frumusețe launtrică, face ca savoarea poetică a concretului să nu se altereze în alegorie. Și aceasta se întâmplă pentru că autorul are un „destin” literar construit. Artă poetică a domnului Nicolae VASILE e o permanentă luciditate a identității sale scriitoricești, ce-l obligă să rămână în propriile sale tipare naturale și-i crează efigia personală, încorporând puterea de devoțiune pentru ideal, pentru ideea de sacrificiu și de misiune nobilă de a cânta frumusețea din om. Poetul manevrează cu ușurință, cu minuție „nesfârșitul infinit al cunoașterii”, dând o valoare morală țelului urmărit:

înnobilarea continuă a ființei umane și a vieții, a prefacerii ei în structura binelui și a urmării dialecticii acestor transformări.

Este fericit dacă prin aceste încercări metafizice crează sau stabilește noi raporturi, habitudini, reflexe de iertare și mântuire. Așadar, observăm, în contextualitatea fondului și formeii prozodice, o organizare plurală, un flux neobișnuit de reprezentări, de avalanșe verbale, de construcții juxtapuse, un imens joc de idei și concepții, o combinație a fanteziei și asocierilor de elemente. Și din toate acestea poetul decide: „numai dragostea este medicamentul miraculos, salvator, care poate salva lumea, în repetitiva ei ciclicitate. Numai iubirea sfarmă piatra și înzidește încredea între oameni, națiuni.”

Poezia domnului Nicolae Vasile are ecletismul – justificat – al poeziei contemporane: apelează la diverse modalități pentru a produce lumea, de a limpezi apele tulburi ale vieții, de a încerca, măcar, de a implementa prin cunoaștere o „pax romana” știind că noi oamenii suntem „veșnica lumină!”

Iată spațiul rafinat al poeziei domnului Nicolae VASILE, care deși știe că în univers conflictul între materie și antimaterie, între „găurile negre” și cele „albe”, între galaxiile mari și mici este vectorul principal al incertitudinii existențiale și că viața, în general, și în special cea pământeană, este perisabilă, încearcă prin scrisul său să semene încredere, devoțiune pentru idealul de „a fi” și de a visa al fiecărui om!

Gândul mă trimite la zicerea lui Radu Gyr: „Înfrângerile sunt renunțările la vis!” Iar noi spunem: „Adevăratele victorii ale omului asupra sa însuși este cunoașterea despre cunoaștere!”

Prin acest volum de poezii – autorul – un erudit- cu o muncită cuprindere a vrut să dăruie o valență morală cu o virtute scăldată în adevăruri solare și frumuseți livrești.

Astăzi, când au fost demonstrate științific, mai mult ca oricând, interferențele și interconexiunile logice dintre materie și spirit (cunoaștere), dintre viață și moarte prin științele exacte: fizică, matematică, biologie, chimie, geologie pe de o parte și filozofie, metafizică, antropologie, istorie, pe de alta, ne aflăm mai aproape de adevărul absolut, de puterea lui sau de un nou sfârșit?

Vă las pe dvs., dragi cititori, după ce veți citi cartea, să vă pronunțați!

În încheiere, fără a avea pretenția unei echilibrate aprecieri, consider că noua plachetă de poezii „Universul ciclic” a domnului Nicolae VASILE, este un florilegiu de învățăminte, efervescent, ca un vin de Cotnari, băut pe înserat, la umbra nukului bătrân, cu muza poeziei Minerva și în prezența autorului!

Octombrie 2015